

GRABBES KANAL

RASEBORG, KARIS

Tillstånd att sköta fornlämning

Raseborgs stad har på ansökan med ett tjänsteinnehavarbeslut § 34/2012 Dnr 62/2012 av den 15 maj 2012 gett Karis Musei- och hembygdsförening r.f. tillstånd att ta hand om skötseln av Grabbes kanal i Kroggård Karis.

Museiverket har på föreningens ansökan gett ”tillstånd att vårda fornlämningsområde på Grabbes kanal i Raseborgs kommun” den 18 juli 2012 i ett beslut med Dnr 026/305/2012. Grabbes kanal är fredad enligt fornminneslagen (295/1963). Det är en fast fornlämning från historisk tid.

Historia

Museiverket konstaterar:

”Den första skriftliga uppgiften om Grabbes kanal är från 1879, då de första forskningarna gjordes på området. Den äldsta kartan där kanalen är markerad är från början av 1900-talet. Vid arkeologiska utgrävningar har man fått dateringar från yngre järnåldern men sannolikt kan man datera kanalens historia till medeltiden. Kanalen har ursprungligen varit en nästan 600 m lång farled som förbundit Svartån i nordöst med Hönsåkerskullen i sydväst. Man vet inte vad som varit det ursprungliga syftet med kanalen men antagligen har den verkat som båtdrag. Troligtvis har det inte varit vatten i kanalen för den ligger på så hög nivå.”

Lars Nyberg, kommunalråd med stort intresse för historia, skriver i sin bok Vallar och murar (Västnyländska kultursamfundets skrifter nr 4, Ekenäs 1991, s. 14) om Grabbes kanal på följande sätt:

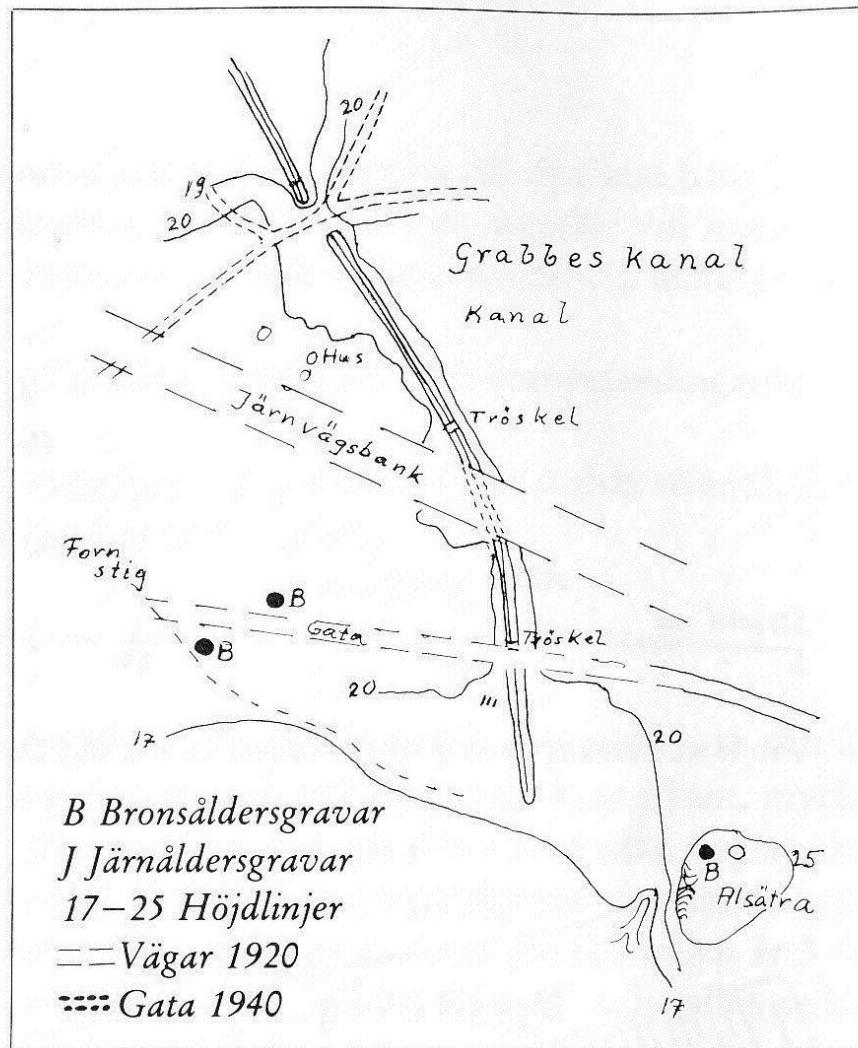
”Den långa utgrävningen var från sin början i söder fram till det som nu kallas järnvägsdiket mer än 600 m långt. Om detta dike vet man inte hur gammalt det kan vara: sannolikt grävdes det i samband med järnvägsbygget för att tömma det träsk i vilket bangården är utfylld och byggd. Byggarna kan då eventuellt ha använt sig av en fortsättning på kanalen, som nådde ända fram till Svartån. Obestämda äldre uppgifter talar om den som kilometerlång”

Kanalen har undersökts år 1936 av Olof af Hällström. Arkelogerna Christian Carpelan och Milton Nunez gjorde en undersökning 1974. Dessutom gjorde Carpelan en ny undersökning 1976. Enligt två C₁₄-prov från år 1974 har man kunnat datera kanalen till 1160 (+/- 100 år) och 1290 (+/- 100 år).

I området runt Grabbes kanal finns många fornminnen, som antyder att området har varit attraktivt för bosättning och samfärdsel under en lång tid. Det finns bl.a. sten-, brons- och järnåldersgravar. Lars Nyberg har en teori om att kanalen kanske har använts redan före den tid som C₁₄-proven visade.

”Kanalen har aldrig hållit mycket vatten. Även om här troligen under Kiukais- och bronsåldern fanns ett båtdrag mellan Saltsjön och Svartån är sannolikt en gränsmarkering.”(a.a. s. 14)

Kanalen finns vid den lägsta delen av Lojoåsen (ca 20 m.ö.h.). Därför är det möjligt att kanalen använts som båtdrag eller som en kanal med slussar. Enligt uppgift har det funnits trösklar i kanalen (se bifogade skiss ur Vallar och murar). Dessa kan ha fungerat som slussar.

Lars Nyberg: Vallar och murar, sid.14

Vård av området

Karis musei- och hembygdsförening r.f. har gjort en vårdplan för området. Avsikten är att sköta området så att det är parkliknande och det omfattar ca fem meter på vardera sidan av kanalen.

Informationstavlornas skick granskas vid varje åtgärdsstillfälle. En mer informativ tavla planeras, med tanke på information till besökare.

Området städas, sly tas bort och gräset hålls kort. Talko ordnas minst tre gånger per år:

1. april-maj vårstädning, spåren efter vintern städas bort
2. juli-augusti gräsklippning och slybekämpning
3. september-oktober höststädning, lövkattning mm.

Det är viktigt att kanalens form bibehålls. Erosionen av kanalbankarna motarbetas och vägtrumorna hålls fria från skräp så att överflödigt vatten kan rinna bort.

Kartan visar det område som föreningen skall sköta. Grabbes kanal ligger mellan kvarteren 300 och 307

